

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึงสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ดังนี้
 - 1.1 การจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง
 - 1.3 การสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง
 - 1.4 การใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามตัวแปร
 - 2.1 ระดับชั้นชั้นที่ปฏิบัติการสอน
 - 2.2 กลุ่มประสบการณ์ที่สอน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี

สมมติฐานการวิจัย

1. การประเมินผลตามสภาพจริงของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีที่ปฏิบัติการสอนระดับชั้นที่แตกต่างกันมีบทบาทแตกต่างกัน
2. การประเมินผลตามสภาพจริงของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีที่สอนกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกันมีบทบาทแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2543 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 342 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Sampling)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอนและกลุ่มประสบการณ์ที่สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครู ในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี โดยจำแนกในขอบข่าย 4 ด้าน คือ การจัดทำแผนการสอน เพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และด้านการใช้เพิ่มสะสมงาน ในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 6 ระดับ คือ

ปฏิบัติมากที่สุด	ได้คะแนน 5
ปฏิบัติมาก	ได้คะแนน 4
ปฏิบัติปานกลาง	ได้คะแนน 3
ปฏิบัติน้อย	ได้คะแนน 2
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ได้คะแนน 1
ไม่ปฏิบัติเลย	ได้คะแนน 0

ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้านและรายข้อ โดยนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริง ตามลักษณะงาน 4 ด้าน แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์และใช้ ค่าความถี่จัดลำดับความสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี ส่งถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือส่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
2. นำหนังสือสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับส่งเครื่องมือการวิจัยถึงผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ครูผู้สอน แต่ละระดับชั้นกรอกข้อมูลภายใน 10 วัน หลังจากที่ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 342 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด และผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC เพื่อหาค่าต่อไปนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามแยกตัวแปร ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอนและกลุ่มประสบการณ์ที่สอน
2. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) เพื่อวิเคราะห์ระดับบทบาทที่ปฏิบัติของครูผู้สอนในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ใน 4 ด้าน
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์การกระจายของข้อมูลเป็นรายข้อ และรายด้าน
4. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t - test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของระดับบทบาทที่ปฏิบัติของครูผู้สอน จำแนกตามกลุ่มประสบการณ์ที่สอน
5. ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F - test) ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระดับบทบาทที่ปฏิบัติของครูผู้สอนในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษายาทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และด้านการใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีบทบาทอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ การจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสำคัญของเรื่องที่เรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นพฤติกรรมที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะแสดงออก การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และกำหนดแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลโดยให้สอดคล้องกับกิจกรรม ส่วนบทบาทอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยบทบาทเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง พบว่า ครูมีบทบาทอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้ เน้นธรรมชาติของรายละเอียดของรายวิชาที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เน้นความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนแก้ปัญหาร่วมกันและส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการแสดงออก ส่วนบทบาทอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่บทบาทร่วมกันวิเคราะห์ผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า ทุกข้อครูมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่บทบาทการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริงโดย กำหนดค่าและบรรยายระดับคุณภาพของรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านการใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน ครูมีบทบาทอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ การใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน โดยการพัฒนาการทำเพิ่มสะสมงานในการประเมินผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การให้ความสำคัญกับกระบวนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาความสามารถผู้เรียนรายบุคคล ส่วนบทบาทอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยที่บทบาทให้ผู้เรียนออกแบบเพิ่มสะสมงานโดยพิจารณาจุดมุ่งหมายของเพิ่มสะสมงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงตามตัวแปรระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอนและกลุ่มประสบการณ์ที่สอน พบว่า

2.1 ครูที่สอนระดับชั้นที่แตกต่างกัน ด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และด้านการใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน ปรากฏผลดังนี้ ครูสอนในระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

2.2 ครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และด้านการใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน ปรากฏผลดังนี้ ครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และด้านการใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน มีดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง เช่น ให้ครูจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง โดยการบูรณาการที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและชีวิตประจำวัน เน้นคุณธรรมจริยธรรม เมื่อนำไปสอนควรบันทึกหลังสอนเพื่อนำผลการสอนไปปรับปรุงการสอน

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง เช่น ให้ครูจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน กิจกรรมเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และครูต้องเป็นผู้นำทางการเรียนรู้ที่ดี และให้บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง เช่น ให้ครูสร้างเกณฑ์การประเมินที่ยึดศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคล โดยให้สอดคล้องกับวิธีการประเมินในแผนการสอน และให้ผู้เรียนทราบเกณฑ์การประเมินเพื่อจะได้เกิดความพยายามในการเรียน

3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการใช้เพิ่ม สะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน เช่น ให้ครูกำหนดช่วงเวลาให้ผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายได้ประเมินผลผู้เรียน การประเมินผลผู้เรียนควรดูพัฒนาการของผู้เรียนทุกชิ้นงาน ต้องสร้างโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอผลงาน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำงบประมาณสนับสนุน การจัดทำเพิ่มสะสมงานนักเรียน

3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริง ด้านอื่น ๆ เช่น ให้ ครูวางแผนการทำงานตลอดภาคเรียน / ปีการศึกษา และครูต้องเป็นผู้บันทึกการประเมินผลที่ดีและ มีความละเอียด

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. บทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริง ในด้านการจัดทำจัดทำแผนการสอนเพื่อการ ประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง ด้านการสร้าง เกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และด้านการใช้เพิ่มสะสมงานในการประเมินผลและ พัฒนาการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งาน วิจัยเชิงคุณภาพของกรมวิชาการ (2542 : 70) ที่พบว่า ในขั้นตอนของการประเมินผล ครูทำได้ ระดับปานกลาง ครูมีปัญหาความเข้าใจที่ไม่ชัดเจนระหว่างการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียน และการประเมินผลเพื่อตัดสินความสามารถของนักเรียน ครูต้องการอบรม เรื่อง การสร้างเครื่องมือและประเมินผลให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยและประเมินคุณภาพ - ประสิทธิภาพทางการศึกษา ปีการศึกษา 2540 ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 114) ที่พบว่า ด้านการจัด กระบวน การเรียนการสอน อาทิ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลอยู่ ในระดับ ปานกลาง ส่วนการวางแผนหรือการเตรียมการสอน ด้านกระบวนกรเรียนรู้ของ นักเรียนจาก ชุมชน และพฤติกรรมกรเรียนของนักเรียน การแสวงหาความรู้ของนักเรียน พบ ว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับต้องปรับปรุง สอดคล้องกับผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการ ศึกษา ปีการศึกษา 2539 – 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 50 – 59) พบว่า ในด้านบุคลากร ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการวัด ประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า การเรียน การสอนที่เน้นการเรียนรู้ที่แท้จริงโดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ การประเมินผลตามสภาพจริง การ ให้นักเรียนทำเพิ่มผลงานอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนมีเอกสาร/คู่มือ/หนังสือ/สื่อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามสภาพจริงแต่ไม่เพียงพอ

สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (ม.ป.ป. อ้างถึงใน กรมวิชาการ , 2539 : 7 – 8) เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ครูปฏิบัติ การด้านการจัดทำแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ รัตนธรรมเมธี (2542 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2544 : 357 – 358) เรื่อง การประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาครูอาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งพบว่า ครู อาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1,005 คน มีความรู้เข้าใจในการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง น้อย ร้อยละ 47.33 น้อยที่สุด ร้อยละ 10 และไม่มีความรู้ในเรื่องนี้เลย ร้อยละ 2.74

การที่ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะครูมองว่า การ ประเมินผลตามสภาพจริงเป็นสิ่งยุ่งยากในการปฏิบัติเพราะการจะดำเนินการดังกล่าวนี้ได้ ครูจะ ต้องเตรียมพร้อมในการจัดกระบวนการเรียนสอนให้แล้วเสร็จทั้งระบบ การประเมินผลจึงจะเกิด ประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ซึ่งการปฏิบัติในขั้นตอนนี้เป็นไปตามที่กรมวิชาการ (2534 : 17) กำหนดแนวปฏิบัติไว้ในคู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ให้ครูวางแผนการประเมินตั้งแต่ต้นปี เพราะจุดประสงค์บางจุด ประสงค์ โดยเฉพาะจุดประสงค์ด้านค่านิยม / คุณธรรม / จริยธรรม จะต้องใช้ระยะเวลาในการ สังเกต พฤติกรรมเป็นเวลายาวนานต่อเนื่องตลอดปีแล้วจึงสรุปผลการประเมินในจุดประสงค์นั้น ได้ หรือจุดประสงค์ด้านทักษะพิสัยในส่วนที่เน้นกระบวนการ จะต้องสังเกตพฤติกรรมการนำไป ปฏิบัติจริงอย่างใกล้ชิด ผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจในจุดประสงค์ ต่าง ๆ ว่าจะจัดกิจกรรมอย่างไร และจะ วัดผลประเมินผล อย่างไร และ อีกประการหนึ่งนั้นครูอาจจะไม่มีความรู้เรื่องนี้อย่างชัด เจนเพราะยังคงคิดว่าเป็นเรื่องใหม่ ไม่มีเวลาศึกษารายละเอียดในคู่มือประเมินผลแต่ทำการ ประเมินผลตามที่เพื่อนครูปฏิบัติเป็นแบบอย่างต่อ ๆ กันมา จึงไม่ทราบว่า ในคู่มือการประเมินผล การเรียนได้เน้นการประเมินผลตามสภาพการเรียนรู้จริงของผู้เรียน และเอกสารเกี่ยวกับการ ประเมินผลตามสภาพจริงมีให้ศึกษาน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุทธิพรธม ไชยวงศ์ (2534 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความเข้าใจและวิธีประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของ ครูในโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 พบว่า ครูมี ปัญหา เรื่องเอกสารและตำราเพื่อใช้ศึกษาด้านการประเมินผลกับปริมาณวัสดุอุปกรณ์สำหรับสร้าง เครื่องมือประเมินผล และปัญหา เรื่อง การเลือกวิธีประเมินให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมิน วิธีการ ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน วิธีการประเมินผลปลายภาคเรียนและเวลา

สำหรับสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล และเหตุผลสำคัญอีกประการ คือ ครูติดยึดกรอบการใช้แบบบันทึกการประเมินผลที่ร่วมกันจัดทำขึ้น จึงดำเนินการประเมินตามกรอบ ไม่มีการประยุกต์ให้เข้ากับกิจกรรมการเรียน การสอนที่ปฏิบัติอยู่จริง และการจัดทำเครื่องมือประเมินผลตามสภาพจริงยังไม่มีหน่วยงานที่ รับผิดชอบระดับอำเภอหรือจังหวัดจัดทำเป็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม นอกจากนั้นครูอาจจะเคยชินกับการประเมินผลรูปแบบเดิม ที่จัดประเมินตามคู่มือการประเมินผล การเรียนเป็นทางการปีละ 2 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของยูโมริและทิเบตส์ (Yumori and Tibbetts 1992) ที่ได้ทำการทดลองใช้เพิ่มสะสมงานของนักเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน พบว่า ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ครูยังติดยึดวิธีการสอนและ วิธีวัดผลแบบเดิม เพราะมีความเคยชินและสะดวก _____ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสาเหตุให้บทบาทของครูด้านการประเมินผลตามสภาพจริงอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริง ครูมีบทบาทระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ปีการศึกษา 2539 – 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 58) ที่พบว่า การวิเคราะห์หลักสูตร และการจัดทำแผนการสอนครูทำได้ในระดับปานกลาง ในการวางแผนและการเตรียมการสอนของครู พบว่า ในส่วนของการจัดเตรียมวิธีการและเครื่องมือวัดผลอยู่ในระดับปานกลาง มีการนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแต่ไม่มีหลักฐานตรวจสอบได้ จัดเตรียมสื่อเพื่อใช้ประกอบการสอน และครูจัดเตรียมวิธีการ เครื่องมือวัดผลอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยของกรมวิชาการ (2542 : 54 – 55) ที่ศึกษาความเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 – ป.4) ได้ข้อค้นพบตรงกันว่า ครูมีปัญหาความเข้าใจหลักสูตร การทำแผนการสอนในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 95 – 96) ได้สรุปผลการวิเคราะห์คำร้อยละของกระบวนการเรียนการสอนด้านการวางแผน / การเตรียมการสอนของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการนำแผนการสอนสำเร็จรูปมาใช้หรือปรับใช้ หรือสร้างแผนการสอนใช้เอง แต่มีองค์ประกอบไม่ครบหรือ มีองค์ประกอบครบแต่ไม่สอดคล้องกัน ร้อยละ 47.13 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อดุลย์ ไทรเล็กทิม (2540 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2543 : 44 – 45) เรื่อง การศึกษาผลการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ด้วยการใช้อนุรักษ์การสอนที่เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า การจัดทำแผนการสอนที่เน้นการประเมินผลสภาพจริงสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการ

ทางภาษา ด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และกระบวนการทำงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ ผลการวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 74 - 77) พบว่า พฤติกรรมที่ครูส่วนมากไม่ปฏิบัติ คือ การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และ วิธีวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบ ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่กำหนดว่า ในการสอนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ถือว่าจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละกลุ่ม ประสบการณ์เป็นเป้าหมายที่ผู้สอนจะต้องพยายามทำให้ผู้เรียนบรรลุและเพื่อให้ผู้เรียน ได้ทราบว่าการ เรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติอย่างไร ดังนั้น ก่อนทำการสอนให้ผู้สอน แจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่า มีจุดประสงค์อะไรบ้าง ผู้สอนจะดำเนินการสอนอย่างไร ผู้เรียน จะต้องปฏิบัติกิจกรรมอะไรบ้าง การวัดผลจะมีวิธีการอย่างไร ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติงานอะไรบ้าง จะต้องมีความรู้ความสามารถระดับใดจึงจะผ่านเกณฑ์ของแต่ละจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ ผู้เรียนจะได้เข้าใจและใช้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการเรียนของตนให้เกิดผลสำเร็จตามจุดประสงค์

การที่ผลการวิจัยด้านการจัดทำแผนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริงอยู่ใน ระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจการเขียนแผนการสอนที่เน้นทักษะ กระบวนการ และไม่ทราบโดยชัดเจนว่า การสอนที่เน้นทักษะกระบวนการในสถานการณ์จริง ๆ นั้น จะต้องทำอย่างไร อีกทั้งขาดแนวทางการเขียนแผนการสอนในบางกลุ่มวิชาที่ตนเองต้องการใช้ โดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร พุ่มสะอาด (2536 : 297 - 299 อ้างถึงใน กรมวิชาการ , 2540 : 21) ที่พบว่าครูผู้สอนมีเวลาน้อย สอนทุกวิชา และยังมีงานอื่น ๆ อีก นอกจากนี้ยังพบว่า ครูที่มีแผนการสอนทั้งโดยจัดทำด้วยตนเองและหน่วยงานจัดทำให้ สอนตามแผนการสอนได้น้อย เพราะมีงานมาก ยังไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการกลุ่ม อีกทั้งยังไม่ชัดเจนในการจัดทำ แผนการสอน นอกจากนี้ยังขาดเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนตามสภาพจริง และอาจจะเป็นเพราะว่า ครูที่สอนระดับประถมศึกษาโดยส่วนใหญ่ เกือบทุกระดับชั้นต้องสอน ประจำชั้นและต้องสอนเกือบทุกกลุ่มประสบการณ์ ทำให้ไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอนหรือ เตรียมการสอนตามกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบ อีกทั้งอาจจะไม่มีความถนัดในบางกลุ่ม ประสบการณ์ด้วย สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยของกรมวิชาการ (2540 : 52) ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ครูมีภาระมาก ต้องสอนหลายวิชา ไม่สามารถเตรียมการสอนที่เน้นกระบวนการได้เต็มที่ และขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับการเน้นทักษะกระบวนการ รวมทั้งขาดความรู้ในการเขียนแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ และอีกประการหนึ่ง ครูอาจจะ จัดทำแผนการสอน แต่ไม่ได้ดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สอนจริง ตามที่ กรมวิชาการ (2541 : 12) ได้กำหนดหลักการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ไว้ว่า ถ้าจะให้เกิดผลตามความมุ่งหวังของ หลักสูตร

ครูต้องพัฒนาวิธีสอนโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ สอนให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอน ครูจะต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือ เนื้อหาที่จะสอนก่อนว่า แต่ละรายวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอนนั้นต้องพัฒนานักเรียนในเรื่องใด อย่างไร ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด การฝึกปฏิบัติ และเจตคติ จากนั้นครูก็ต้องหาวิธีการสอนให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ ในทำนองเดียวกับ ผลการดำเนินการพัฒนาการเรียน การสอนแบบมีส่วนร่วมของ อุดม ศาสตร์เวช (2540 : 23 – 24) พบว่า ครูมีความตื่นตัวที่จะปรับปรุงการจัดทำแผนการสอน เพื่อให้มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มีการแสวงหานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน แต่อาจจะเป็นเพราะครูต้องรับผิดชอบนักเรียนจำนวนมาก จึงไม่สะดวกในการจัดกิจกรรมและไม่สัมพันธ์กับเวลาที่มี การจัดทำแผนการสอนจึงทำได้ไม่เต็มที่ และในสภาพความเป็นจริงนั้น มีครูส่วนหนึ่งไม่ทำแผนการสอนเลย หากทางโรงเรียนกำหนดให้ครูทุกคนมีแผนการสอน ก็อาจจะใช้แผนการสอนที่ชื่อของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มาใช้ซึ่งอาจจะไม่ใช่สอนจริง หรืออีกกรณีหนึ่งจัดทำแผนการสอน แต่ทำแบบย่อ ๆ เท่านั้น มิได้ให้ความสำคัญในการจัดระบบการจัดทำแผนให้ครบวงจรตามกระบวนการเรียนการสอนที่หลักสูตรวางไว้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้บทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง พบว่า ครูมีบทบาทระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยและประเมินคุณภาพ – ประสิทธิภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 115) จากการให้ข้อมูลครูและนักเรียน ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ครูปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก่นกาญจน์ ธรรมสอน (2534 : 86 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2540 : 31 – 33) ได้ทำการประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนเรียนร่วมการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กำแพงเพชร พบว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ให้ผู้เรียนวางแผนการทำงานของตนเองเป็นกลุ่มให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นระยะ ครูปฏิบัติได้เหมาะสมระดับปานกลาง ส่วนการวัดผลครูยังสับสน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ปีการศึกษา 2539 – 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 58 – 59) พบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงของนักเรียน เน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น / แหล่งความรู้ในชุมชนมาจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่การจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากที่สุด และจัดกิจกรรมบูรณาการเนื้อหา ระหว่างกลุ่มประสบการณ์และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และการจัดกิจกรรมแบบฝึกหัด หรือ งานอื่น เป็นการเฉพาะโดยจัดทั้งนักเรียนเก่งและอ่อนอยู่ในระดับต้องปรับปรุง สอดคล้องกับผลการวิจัย

ของกรมวิชาการ (2539 : 18 – 24) เรื่อง การประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เกี่ยวกับการสอนสัมพันธ์ทักษะในวิชาภาษาไทย พบว่า ครูใช้กิจกรรมการบันทึกข้อความและอ่านข้อความที่บันทึกอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่กิจกรรมการสร้างประสบการณ์ร่วม การกระตุ้นในคิด และการส่งเสริม การอ่านและเขียนอยู่ในระดับมาก ส่วนในการสอนวิชาคณิตศาสตร์นั้นครูจัดกิจกรรมโดยสร้างสถานการณ์ที่คล้ายจริงหรือนำมาจากสถานการณ์จริงเพื่อให้ผู้เรียนนำหลักการวิธีการ กฎเกณฑ์การใช้ในการแสดงตามสถานการณ์ที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการขั้นตอนคือ ทบทวนความรู้เดิม สอนเนื้อหาใหม่ ฝึกทักษะการประเมินและ การสอนซ่อม และใช้กิจกรรมป้อนคำถามต่าง ๆ ตลอดเวลาเพื่อให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบที่จะทำให้ผู้เรียนรู้กระบวนการวิธีการ ขั้นตอนในการแก้ปัญหา และครูตั้งปัญหาให้ผู้เรียนเพื่อคิดหาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา นำวิธีการที่แต่ละคนใช้มาสรุปเป็นวิธีการหรือกฎเกณฑ์ที่ถูกต้องเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก

การที่ผลการวิจัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการประเมินผลตามสภาพจริงอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะ ครูติดยึดกับรูปแบบการสอนดั้งเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระเดช เชื้อนาม (2536 : บทคัดย่อ อ้างถึงใน กรมวิชาการ , 2540 : 36) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ครูยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2538) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พบว่า พฤติกรรมการเรียนการสอนตามกลุ่มประสบการณ์คณิตศาสตร์ ครูส่วนใหญ่สอนแบบบรรยาย อภิปรายแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ไม่มีการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่มหรือให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรม ส่วนในกลุ่มประสบการณ์ภาษาไทยที่พบน้อยที่สุด คือ การนำเสนอข้อมูลหรือผลงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ นุ่นทอง (2532 อ้างถึงใน กรมวิชาการ , 2538 : 31) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยระดับประถมศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2516 – 2531 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่สอนแบบบรรยาย ส่วนวิธีการประเมินที่ใช้ คือ การทดสอบ นอกจากนี้ ครูอาจจะไม่เข้าใจวิธีการหรือรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยเฉพาะวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนด้วยตนเอง ในทำนองเดียวกับงานวิจัย ของสามารถ จุ้ยทอง (2540 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2541 : 29 – 30) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง

พ.ศ.2533) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า ครูไม่สามารถดำเนินการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่ม ขาดการฝึกทักษะความคิดรวบยอดให้กับนักเรียน และขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติจริงของนักเรียน ในทำนองเดียวกับผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของกระบวนการเรียนการสอนด้านการวางแผน การสอนและเตรียมการสอน ของครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 95 – 96) พบว่า ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติและสอดคล้องกับสภาพจริงโดยไม่มีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ ร้อยละ 49.76 มีการบูรณาการเนื้อหาระหว่างกลุ่มประสบการณ์และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ร้อยละ 46.35 จากงานวิจัยที่สนับสนุนข้างต้นทำให้บทบาทของครูในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า ครูมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อับดุลรอแม การีอูมา (2542 : 58) ที่ศึกษาปัญหาการสอนภาษาอังกฤษของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล เกี่ยวกับการสร้างเกณฑ์ในการประเมินปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเช่นเดียวกับผลการวิจัย ของ นันทิตา อนันตพันธ์ (2539 : 102) ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการวัดและประเมินผล กระบวนการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า พฤติกรรมการวัดและประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

การที่ผลการวิจัยบทบาทของครูในด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง อยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินการประเมินผลผู้เรียนทุกระดับมิได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนทั้งระบบ จะตรวจสอบหรือติดตามเฉพาะจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ตามที่ระบุใน ป.02 แต่ละระดับชั้นเท่านั้น อันจะเป็นโอกาสให้ครูละเลยกระบวนการวัดและประเมินผลในขั้นต้น เช่น การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นขั้นตอนสำคัญมากในการพัฒนาผู้เรียนด้วยการใช้เกณฑ์การประเมินผลในการผ่านจุดประสงค์ย่อยทั้งระบบก่อนที่ผู้เรียนจะผ่านจุดประสงค์ใน ป.02 และในคู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ , 2534 : 16) ก็ได้ระบุไว้ว่า เนื่องจากจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์มีจำนวนมาก การประเมินการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ระเบียบนี้ให้ครูเลือกจุดประสงค์ที่สำคัญจำนวนหนึ่งไปกำหนดไว้ในเอกสาร ป.02 เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์และใช้เป็นเป้าหมายการเรียนของแต่ละชั้น อีกประการหนึ่งครูจะใช้เกณฑ์ผลการเรียนขั้นต่ำที่ระเบียบกำหนดไว้ ในการตัดสินผลการเรียน คือ ร้อยละ 50 ของคะแนนการสอบปลายภาคหรือปลายปี ซึ่งผลการดำเนินการประเมินของครูทุกคนสามารถตรวจสอบจากเอกสาร ป.02 ของแต่ละระดับชั้น/ แต่ละปีการศึกษา

ซึ่งเป็นเพียง ข้อมูลภาพรวมในการปฏิบัติการประเมินผลในขั้นสุดท้ายของครูเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับรายละเอียดที่ระบุในระเบียบการประเมินผลข้างต้น (กรมวิชาการ , 2534 : 18 – 20) ได้ระบุว่า การพิจารณาตัดสินผลการเรียนเพื่อการเลื่อนชั้นของผู้เรียนนั้น ให้พิจารณาจากเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 ให้พิจารณาจากเวลาเรียนกับผลการประเมินการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการกำหนดเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ นั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะเป็นผู้พิจารณาจุดประสงค์ที่มีความสำคัญซึ่งผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือจุดประสงค์ที่เป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไปก็อาจจะกำหนดเกณฑ์ไว้สูง จุดประสงค์ที่ตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำ ก็แสดงว่าคุณภาพของผู้เรียนในเรื่องนั้นจะต่ำไปด้วย ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,4 และ 6 ให้พิจารณาจากเวลาเรียน ผลการประเมินผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และ ผลการประเมินผลการเรียนปลายปี โดยเฉพาะ การพิจารณาการประเมินผลรายกลุ่มประสบการณ์แต่ละกลุ่มผู้เรียนจะต้องได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 1 ขึ้นไปทุกกลุ่มประสบการณ์ จึงจะผ่านเกณฑ์ นอกจากนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าครูไม่ได้ประเมินผลผู้เรียนในเนื้อหาย่อยตามรายจุดประสงค์ย่อย ทำให้การร่วมกันพัฒนาเกณฑ์การประเมินจุดประสงค์ย่อยระหว่างครูกับนักเรียนที่ครูได้จัดไว้อย่างเป็นระบบ จึงมิให้ตรวจสอบน้อยมาก องค์กรกับครูเคยชินกับการประเมินโดยใช้แบบทดสอบด้วยการให้นักเรียนเลือกตอบด้วย ครูจึงไม่ได้เห็นความสำคัญในการใช้เกณฑ์การประเมินดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไลท์เนอร์และคณะ (Leitner , et al. 1993 อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ศิลาเดช , 2539 : 41) พบว่า การใช้การประเมินวิธีนี้ จะประสบผลสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญมากประการหนึ่งคือ การพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะครูไม่เข้าใจวิธีการสร้างเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนพอ แม้จะมีครูส่วนหนึ่งพยายามจะพัฒนาตนเองในประเด็นดังกล่าวแต่บุคลากรที่จะให้ความชัดเจนเรื่องนี้มีจำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาไทยของกรมวิชาการ (2538 : 70 – 74) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โรงเรียนได้จัดให้ครูร่วมกันสร้างเกณฑ์ใช้ในการวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ วัดและประเมินผล โครงการสำรวจความพร้อมการเรียนการสอนและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน แต่ยังคงขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการสร้างเครื่องมือวัดและพัฒนาการทางภาษาที่มีประสิทธิภาพ และขาดความร่วมมือในการเป็นกรรมการพิจารณาเนื้อหาและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร ด้านเครื่องมือและไม่สามารถกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนวัดผลได้อย่างชัดเจน จากงานวิจัยที่สนับสนุนและเหตุผลดังกล่าว ทำให้บทบาทของครูในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน พบว่า ครูมีบทบาทในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ปีการศึกษา 2539 – 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 50 – 59)

พบว่า ครูดำเนินการประเมินผลตามสภาพจริง โดยเฉพาะการใช้แฟ้มผลงานของนักเรียนใน รายการการปฏิบัติกิจกรรม / สร้างผลงานของนักเรียน กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และ ผลงาน / ผลการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ผลการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และ การประเมินผลโดยมีการตรวจการบ้าน แบบฝึกหัดและผลงานสม่ำเสมอทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงการเรียน และ มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและการสอน ของครู อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาทุกรายการปรากฏว่ารายการที่ครูไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ การวัดประเมินผลโดยใช้แฟ้มผลงานของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยและประเมิน คุณภาพ – ประสิทธิภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (2542 : 102) ในด้านกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับการประเมินผล ทั้งที่ครูให้ข้อมูล และนักเรียนให้ข้อมูล พบว่า ส่วนใหญ่ครูดำเนินการได้ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ คำรัส สีหะวีระชาติและคณะ (2541 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ , 2544 : 203 – 204) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนจากสภาพจริงและวัดผล ประเมินผลโดยใช้แฟ้มผลงานโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า พฤติกรรม ของครูที่จัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง และวัดประเมินผลโดยใช้แฟ้มผลงาน มีค่าเฉลี่ยของ คะแนนอยู่ในระดับมาก ทั้งการประเมินของนักเรียนและครูผู้สอนประเมินตนเอง

การที่ผลการวิจัยบทบาทของครู ด้านการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลและ พัฒนาการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะระเบียบการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่า ให้นักเรียนใช้แฟ้มสะสมงานหรือแฟ้มผลงานด้าน การเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียนรู้ในแต่ละภาคเรียนและปลายปี แม้ว่าครูได้เห็น ความสำคัญของแฟ้มสะสมงานของนักเรียนว่า เป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการเรียนรู้จริงของ นักเรียนแต่ละคน ครูก็ยังคงมีความสะดวกในการใช้ข้อสอบและแบบทดสอบจุดประสงค์ที่เป็น ข้อสอบแบบเลือกตอบมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยูโมริและทิบบetts (Yumori and Tibbetts , 1992 อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช , 2539 : 42) ได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์ ครูและที่ปรึกษาของโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลที่เข้าร่วมโครงการ KEEP (Kamehameha Early Education Program) ของรัฐฮาวาย ซึ่งทดลองใช้แฟ้มสะสมงานของ นักเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียน พบว่า ปัญหาสำคัญของครูประการหนึ่งในการนำแฟ้ม สะสมงานไปใช้ คือ ครูยังยึดติดวิธีการสอนและวิธีวัดผลแบบเดิมเพราะความเคยชินและสะดวก สอดคล้องกับผลการศึกษาของเคตเทอร์ (Ketter , 1993 อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช , 2539 : 36) ที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ถ้าต้องการให้การประเมินผลการเรียนโดยใช้วิธีนี้มีประสิทธิภาพ การ ประเมินผลและวิธีสอนควรเปลี่ยนแปลง อาทิ การประเมินผลและวิธีสอนควรปรับตามความ ต้องการของผู้เรียน ครูและนักเรียนต้องร่วมมือกันในกระบวนการเรียนการสอนและการวัดผล ครู

ต้องใช้ยุทธศาสตร์หลากหลายในการกระตุ้นและมีตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลสำเร็จในการเรียนรู้ การสะท้อนตนเองของนักเรียนควรทำอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ครูจะต้องเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ ครูต้องเต็มใจในการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนและการประเมินผลและเน้นให้นักเรียนรู้จักนำการสะท้อนตนเองไปใช้งาน และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ครูอาจจะไม่ใช่กระบวนการวัดและประเมินผลวิธีนี้ไปใช้ พัฒนาการเรียนการสอนแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะเป็นภาระในการติดตามสังเกตพฤติกรรมด้านการเรียนรู้ของนักเรียน ในทำนองเดียวกับผลการวิจัยของ ทวี นวพลदानนท์ (2542 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2543 : 306 - 307) เรื่อง ระบบการศึกษาและตามคุณภาพนักเรียนรายบุคคล สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า ครูจำเป็นต้องวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อให้ได้รายละเอียดข้อมูลของนักเรียนรอบด้าน และเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ เฟรดเดอริก (Frederick , 1992 อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ สีลาเดช , 2539 : 42) ที่ได้สำรวจผลการใช้แฟ้มสะสมงานของนักเรียน พบว่า ครูควรมีบทบาทอย่างใกล้ชิดในการให้คำแนะนำและเนื้อหาแฟ้มสะสมงานควรเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการและจุดมุ่งหมายของแฟ้มสะสมงาน สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) (กรมวิชาการ , 2534 : 17) ที่กำหนดแนวปฏิบัติไว้ว่า การประเมินจุดประสงค์ด้านค่านิยม / คุณธรรม / จริยธรรม จะต้องใช้ระยะเวลาในการสังเกตพฤติกรรมเป็นเวลายาวนานต่อเนื่องกันตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีแล้วจึงจะสรุปผล การประเมินในจุดประสงค์นั้นได้หรือจุดประสงค์ด้านทักษะพิสัยในส่วนที่เน้นกระบวนการ จะต้องสังเกตพฤติกรรมการนำไปปฏิบัติจริงอย่างใกล้ชิด และประเด็นปัญหาที่จะเกิดตามมาอีกก็คือ เมื่อครูไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวได้ครบถ้วน ก็จะส่งผลให้การประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการสอนซ่อมเสริมไม่ได้เช่นกัน เพราะรายละเอียดในกลุ่มมือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) (กรมวิชาการ , 2534 : 16) ได้กำหนดไว้ว่า ในการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนของผู้เรียน จากการที่ครูได้ประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยย่อย ถ้าพบว่าผู้เรียนคนใดไม่ผ่านจุดประสงค์ในหน่วยนั้น ให้จัดสอนซ่อมเสริมและแนะนำให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขวิธีเรียนแล้วประเมินผลซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นการเรียนการสอนและการประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำต่อเนื่องควบคู่กัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสามารถ จุ้ยทอง (2540 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2541 : 29 - 30) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตร คือ ครูขาดการนำผลการศึกษาข้อบกพร่อง

ของผู้เรียนไปดำเนินการแก้ไขและ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยการสอนซ่อมเสริมผู้เรียนที่มี ความบกพร่องและการศึกษาซ่อมพร่องของผู้เรียน โดยการบันทึกข้อมูลผู้เรียนที่มีปัญหาอย่างเป็น ระบบ จากที่เหตุผลและงานวิจัยที่กล่าวมานี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้บทบาทของครูด้านนี้อยู่ในระดับ ปานกลาง

2. บทบาทของครูที่สอนระดับชั้นที่แตกต่างกันมีบทบาทในการประเมินผลตามสภาพจริง โดย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ นันทิตา อนันตพันธ์ (2539 : 102) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการวัดและประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ครูมีพฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยภาพรวมและแต่ละด้าน คือ การใช้สถิติเบื้องต้น การจัดทำเอกสารและสร้างเครื่องมือ การใช้วิธีการและเครื่องมือ และการกำหนดเกณฑ์และการใช้ผลไม่แตกต่างกัน ตามตัวแปรระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (2543 : 118 - 126) เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ด้านการใช้แผนการสอนของครูที่ใช้สอนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า บทบาทของครูด้านการจัดทำแผนการสอน ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน ในการปฏิบัติ การสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพนักเรียนของครูทั้งสอง ระดับชั้นเน้นพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับสูงสุด รองลงไป ได้แก่ ทักษะการเรียน การสื่อสาร ทักษะการคิด ความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง และทักษะการจัดการ ตามลำดับ

การที่ผลการวิจัยบทบาทของครูที่สอนระดับชั้นที่แตกต่างกันมีบทบาทในการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริงโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่า ครูที่สอน ในระดับประถมศึกษาต้องรับผิดชอบสอนนักเรียนหลายระดับชั้น โดยใช้ระบบการสอนเวียน หรือ ที่เรียกกันว่า ครูเดินสอน เริ่มต้นด้วยวิธีการประชุมจัดแบ่งกลุ่มประสบการณ์ตามความถนัดของครู แต่ละคน ซึ่งจะพบเห็นรูปแบบการดำเนินการดังกล่าวนี้เป็น 2 ช่วงชั้น คือ ครูที่สอนช่วงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 และ ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 และที่สำคัญโครงสร้างของหลักสูตร ได้กำหนดรายละเอียดในคำอธิบายรายวิชาแต่ละระดับชั้นไว้เหมาะสมกับวัยและสภาพผู้เรียน อีกทั้งครูทุกคนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลนักเรียนตามคู่มือการประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.253 3) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอน รายละเอียดในการดำเนินการไว้เหมาะสมทุกช่วงชั้นซึ่งมีหลักการ กระบวนการ วัดดูประสงค์ เกณฑ์การตัดสินผลและแนวปฏิบัติสอดคล้องกันทุกช่วงชั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แก่นกาญจน์ ธรรมสอน (2534 : 81 - 83 อ้างถึงใน กรมวิชาการ , 2540 : 10 - 11) ที่ได้ทำการ ประเมินหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ศึกษากรณีเฉพาะ

โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น มีสัดส่วนเหมาะสมกับเวลาเรียนสามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพท้องถิ่น เนื้อหา / กิจกรรมแต่ละกลุ่มประสบการณ์สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้และระดับชั้น นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะหลักสูตร ได้กำหนดเนื้อหาการเรียนรู้แต่ละระดับชั้นเรียนเข้มข้น เหมาะสมกับพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายละเอียดในเอกสารการวัดและประเมินผล ในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ (2537 : 159) ที่ระบุว่า เนื้อหาในหลักสูตรมีความเข้มข้นแตกต่างกัน อาทิชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 มีเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผ่านจุดประสงค์ โดยระดับชั้นที่ต่ำจะเป็นพื้นฐานในระดับชั้นที่สูงขึ้น ในการศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02 นั้น ครูควรทราบว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป .02 ระดับชั้นที่ต่ำจะเป็นพื้นฐานระดับชั้นที่สูง นั่นคือ การประเมินพฤติกรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 นักเรียนจะต้องเกิดพฤติกรรมตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 มาก่อน จะเห็นได้ว่า โครงสร้างเนื้อหาตามหลักสูตรเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละระดับช่วงชั้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามวัยและวุฒิภาวะและศักยภาพของตนเอง จากผลการวิจัยและรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ครูที่สอนระดับชั้นที่แตกต่างกันมีบทบาทในการประเมินผลตามสภาพจริงไม่แตกต่างกัน

3. บทบาทของครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการประเมินผลตามสภาพจริง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกรมวิชาการ (2541 : 99 – 100) เรื่อง การศึกษาสภาพความคาดหวังสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่ง พบว่า ครูมีแนวการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาที่ใกล้เคียงกันมาก และทุกวิชามุ่งส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนหรือนำเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของวิชา การจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ใช้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นสื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม นอกจากนี้ยังพบว่า กระบวนการเรียนการสอนของทั้ง 4 วิชาที่ศึกษาในภาพรวมจะมีความครอบคลุมในด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอน ด้านการใช้สื่อ และ ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งบทบาทของครูด้านการจัดทำแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (2543 : 96 - 97) เรื่อง การวิจัยและการพัฒนา

ศักยภาพของเด็กไทย พบว่า ครูที่สอนระดับประถมศึกษาในทุกกลุ่มประสบการณ์ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 ขึ้นไป เห็นว่า กิจกรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน รองลงไปคือสื่ออุปกรณ์ แผนการสอน และการวัดประเมินผลตามลำดับ

การที่ผลการวิจัยบทบาทของครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีบทบาทในการ ประเมินผลตามสภาพจริง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่าครูที่สอนใน โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องสอนหลายวิชาในระดับชั้นที่รับผิดชอบ จึงได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรม การเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ และวิธีการวัดประเมินผลนักเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหาหลาย ๆ วิชาตาม กลุ่มประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้สอนให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้และสามารถ บรรลุ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด อาทิเช่น เทคนิคการบูรณาการเนื้อหาระหว่างกลุ่ม ประสบการณ์ นอกจากนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ทักษะหรือกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ นักเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์นั้นครูทุกคนต้องเริ่มต้นจากรูปแบบการสังเกตก่อนรูปแบบอื่นใด เพราะวิธีการ ดังกล่าว เป็นขั้นตอนแรกที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ที่สามารถมองเห็นพฤติกรรมการเรียนรู้เบื้องต้นของนักเรียนได้ ก่อนที่จะประเมินผลโดยรูปแบบ อื่น ๆ ต่อไป อีกทั้งครูต้องใช้วิธีการนี้ควบคู่กับการประเมินรูปแบบอื่นในทุกขั้นตอนด้วย ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาระดับกรมวิชาการ เรื่อง การวิจัยและการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย ข้างต้น(2543 : 94 - 95) ที่พบว่า ครูจะใช้วิธีการวัดและประเมินผลศักยภาพของนักเรียนทุกกลุ่ม ประสบการณ์ด้วยการสังเกตมากที่สุด รองลงไป คือ การตรวจผลงานและ การสอบถาม ตามลำดับ จากผลการวิจัยที่สอดคล้องดังกล่าวทำให้ครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ที่แตกต่างกันมีบทบาทในการ ประเมินผลตามสภาพจริงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง บทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัดของครูในสังกัด จังหวัดปัตตานี และจังหวัดอื่น ๆ ได้นำไปพัฒนาบทบาทของครูในการวัดและประเมินผล นักเรียน ที่ตนรับผิดชอบ ให้เกิดผลตามศักยภาพการเรียนรู้จริงของผู้เรียนต่อไป ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ครูมีบทบาทในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการจัดทำ แผนการสอนเพื่อการประเมินตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง

ด้านการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลตามสภาพจริง และด้านการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ ย่อมเป็นประเด็นที่น่าสังเกตได้ว่า เพราะเหตุใด บทบาทของครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ปฏิบัติการในภารกิจหลัก ทั้ง 4 ด้านข้างต้นอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่หน่วยงานและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทั้งระดับ โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาครู ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยเน้นทั้งด้านการจัดทำแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างเกณฑ์การประเมินผลและการใช้แฟ้มสะสมงานในการประเมินผลและพัฒนาผู้เรียน โดยแนวทางที่น่าจะส่งเสริมให้ครูพัฒนาได้รวดเร็ว ก็คือ ศึกษานิเทศก์ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ควรกำหนดหลักสูตรพัฒนาครูแกนนำขึ้นมาก่อน โดยกำหนดดำเนินการเป็นระยะ เช่น อาจจะทำอบรมครูแกนนำในระยะแรก ปฏิบัติการจริงแล้วรวบรวมผลนำเสนอผลการอบรม หลังจากนั้นดำเนินการพัฒนาต่อพร้อมด้วยการขยายผล อย่างต่อเนื่องให้เต็มพื้นที่ในระยะต่อไป แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการทุกขั้นตอนต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวหลัก เพราะผู้บริหารโรงเรียนคือผู้ใกล้ชิดติดตามที่ใกล้ชิด ครูผู้สอนมากที่สุด นอกจากนั้นศึกษานิเทศก์และผู้เกี่ยวข้องทุกระดับจะต้องร่วมมือกันเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาครูให้เป็นระบบ เพื่อจะได้ทราบว่า การแก้ปัญหาบทบาทของครูในการประเมินผลตามสภาพจริงดังกล่าวกำหนดไว้ในระดับใด เพื่อจะหาแนวทางสนับสนุนและส่งเสริมได้อย่าง เหมาะสม สำหรับในส่วนของอำเภอและโรงเรียนนั้นหากมีความพร้อมด้านงบประมาณ ก็ร่วมกันกำหนดหลักสูตรดำเนินการในลักษณะโรงเรียนนำร่องเพื่อทดลองพัฒนารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริง ศึกษาผลที่ได้เป็นระยะแล้วนำไปพัฒนาต่อเนื่อง อีกทั้งให้ความร่วมมือกับ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ อันจะเอื้อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยในการเปรียบเทียบบทบาทของครูในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในระดับชั้นที่สอนและกลุ่มประสบการณ์ที่สอนแตกต่างกัน พบว่า มีบทบาทไม่แตกต่างกัน เป็นข้อมูลที่สามารพัฒนาส่งเสริมให้ครูในสังกัดศึกษาต่อไปว่า ในการปฏิบัติจริงนั้นน่าจะมีสาเหตุใดบ้างทำให้ผลการวิจัยไม่แตกต่างหรือแตกต่าง ซึ่งวิธีการส่งเสริมและพัฒนาครูในลักษณะนี้ คือ ส่งเสริมให้ครูทดลองทำวิจัยในชั้นเรียนในหลากหลายรูปแบบ หลาย ๆ กลุ่มประสบการณ์ และหลาย ๆ ระดับชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ สามารถส่งเสริมให้ครูใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงได้กับผู้เรียนทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มประสบการณ์ เพื่อจะได้รู้ว่าถ้าครูปฏิบัติอย่างจริงและครบถ้วนทุกขั้นตอนแล้วผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับครูและนักเรียนจะเป็นอย่างไร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ การเรียนของนักเรียน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอนต่อการวัดประเมินผล ตามสภาพจริง จำแนกตามตัวแปรอื่น ๆ เช่น ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ด้านการสอน ฯลฯ

2.3 ควรเปรียบเทียบประสิทธิภาพการวัดผลการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริงกับความคาดหวัง ของการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง